

Biyoenerji Ekonomisi

*Biyoenerji-Tabanlı Tedaviler Üzerine
Yöntembilimsel Bir İnceleme*

Dr. Farzad Goli

Çeviren: Dr. Refik Algan

Hipokrat
Yayıncılık

© 2021 BİYOENERJİ EKONOMİSİ
Biyoenjerji-Tabanlı Tedaviler Üzerine
Yöntembilimsel Bir İnceleme

ISBN: 978-625-7399-14-2

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Yazar

Dr. Farzad Goli

Çeviren

Dr. Refik Algan

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.
1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

Tamamlayıcı tedavi yöntemleri, son birkaç on yılda pekçok medikal merkezde tıbbi hizmetlerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu gelişme, öncelikle biyobilim (bioscience) üzerine kurulu olan biyotıp (biomedicine) paradigmasının yetersizliği üzerinde genişleyen farkındalığı yansıtmaktadır. Batı tıbbi içerisinde, sağlık ve hastalığı anlamak için biyolojik ve psikososyal komplike etkileşimlerinin bakış perspektifine dahil edilmesine doğru yönelim psikosomatik tıp öncülüğünde gerçekleştirilmiştir.

Bu bakış açısına göre, tıbbın esas çekirdeği hasta odaklı bir yaklaşım olmalıdır.(Hastalık odaklı degil). Engel tarafından önerilmiş olan biyopsikososyal model çerçevesi, hastalıkların gelişimi ve tedavisinde, biyolojik ve psikososyal etkileşimler ile ilgili giderek artan bilgiyi organize etmekte yardımcı olmaktadır.

Tamamlayıcı tıp başlangıcından beri psikosomatik tıbbın önemli bir müttefiki olmuştur. Psikosomatik tıp ile tamamlayıcı tıp arasındaki ortak temel hastalık odaklı bir yaklaşım yerine, hasta odaklı bir yaklaşım olmasıdır. Her ikisi de salutogenez – patoloji ve patogenez yerine sağlık kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi- üzerine odaklanmaktadır. Tedavi yöntemlerinde de yer yer örtüşme mevcuttur. Yoganın yanısıra Reiki ve Qigong gibi diğer biyoenerji tabanlı sağaltım sistemleri kişisel-farkındalığı ve kişisel-bilgiyi artırmak amacıyla, psikosomatik tedavide yaygın olarak kullanılan yöntemlerdir. Yine de, bu yöntemlerin yaygın klinik kullanımlarına rağmen; bu yaklaşımların ortak temellerini, sosyokültürel arka planlarını, teorik ve kavramsal etkilerini ve elbette farklılıklarını aydınlatan bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Dr. Goli'nin kitabını ayrıcaklı kılan, bu ihtiyaç kapsamlı ve detaylı bir cevap vermesidir.

Tamamlayıcı tıbbın temel esaslarını aydınlatmadaki güçlüğün bir nedeni de, teorik ve sosyokültürel temellerinde belirgin farklar olan birçok değişik yöntemi bir araya getirmekteki zorluktur. Kültürel kaynaklar, batının felsefe ve biliminden, doğunun da dinsel ve felsefi kavramları ile sağaltım geleneklerinden köken alır. Çok çeşitli farklı kavramlar ve fikirleri birleştire-

rip bir çatı altına toplayabilmekteki teorik zorluk, Biyoenerji Ekonomisi'ni eşsiz ve ilham verici bir okumaya dönüştürmektedir.

Belki de tamamlayıcı tıp, teorik kavramlarını değişik kültürel sistemlere açarak tıpta yeni bir paradigmanın oluşmasına katkıda bulunabilir. Bu paradigma, değişik kültürlerdeki teorik kavramları ve sağaltım deneyimlerini birleştirmektedir. Bu birleşimin, doğu ve batı kültürleri arasında bir köprü rolü oynayan kültür zengini İran'da olması muhtemelen rastlantı değildir.

Dr. Goli'nin çalışmasında fizyolojik ve psikolojik süreçlerin anlaşılması ve bütünleştirilmesi için başrolde kullanılan "enerji" kavramı; batı teorilerinde de önemli rol oynamıştır. Freud bu kavramı psikoanalizin metapsikolojisinde çok sık kullanmış, ayrıca biyolojik matriks ile psikolojik süreçler arasındaki boşluğa köprü kurma kavramında psişik enerji metaforunu kullanmayı dikkate almıştır.

Dr. Goli bu kitapta değişik perspektiflerden bu kavramın ağırlığını ortaya koymak için bilimsel teoriler yanında dinsel ve mitolojik kavramları da ele almıştır. Ayrıca okuyucuya, tamamlayıcı tıp metodlarının etkinliğinin karşılaştırılabilir yöntemlerle test edilince, kanıta dayalı tıbbın metodları ile iyi uyumlu olduğu gerçeğini destekleyen ampirik kanıtlara ilişkin verileri sağlamıştır.

Alman hükümetince (DAAD) desteklenen, üç yıllık bir plan içerisinde, Freiburg Üniversitesi ile Esfahan Uluslararası Tıp Bilimleri Üniversitesinin beraberce öğretim, eğitime ve araştırma çalışmalarının başlamasında; kültürlerarası doğru bir diyalog ve tartışmanın geliştirilmesinde Dr. Goli'nin katkı ve desteklerini temel aldık.

Kitap adeta okurlarından bir entegrasyon kapasitesi beklemekte ve onu desteklemektedir. Değişik kültürel bağlamlardan köken alan, zengin ve kompleks; aynı zamanda da anlaşılır olan çok katmanlı bir metin sunulmaktadır. Tamamlayıcı tıp ve özellikle enerji tabanlı tedaviler, açıkça kültürlerarası bir uğraş olup, bu çaba muhtemelen onların en büyük gücü olacaktır.

Prof. Dr. Michael Wirching
Psikosomatik Departmanı
Albert Ludwig Üniversitesi

Prof. Dr. Carl E. Scheidt
Psikosomatik Departmanı
Freiburg Albert Ludwig Üniversitesi ve
Thure von Uexküll Hastanesi

Değerli Türk okurlara bir kaç söz,

Bu kitabın baskıya hazırlandığı sıralarda Türkiye’de Bioenerji Ekonomisi konusunda dört bölümden oluşan atölye çalışmalarını gerçekleştirmiş olduk. Dikkat çekici olan nokta, bu grubun konuyla ilgili merak ve sorularının İran’daki katılımcılarla büyük benzerlik göstermesi idi. Bu durum, İran ve Türkiye’nin, Doğu ve Batı arasındaki ortak kültür kodlarının (memetics)) benzerliği ve Türkiye ile İran’ın ortak coğrafi platformundan kaynaklanıyor olabilir. Çünkü, her iki ülke, birlikte, Doğu ile Batı arasında, duygu ve ruhun buluşma noktasını oluşturmaktalar.

Bu yansıma, Ortadoğu ve Sufi sağaltım geleneklerini enerji tıbbına, psikosomatik temellere ve bilincin fiziği ile entegre eder ki aynı zamanda BEE’nin bütüncü yaklaşımı ile de ilgilidir. BEE, şifa yanıtı ve ona bağlı biyolojik, bilişsel, davranışsal, enerjisel, farkındalık ve sosyokültürel cephelerine yönelik, kanıta dayalı ve sistematik bir perspektiftir. Nitekim, ne şifacı geleneklerin ideolojileri ne de libido ekonomisine ilişkin bazı psikodinamik yöntemlerin deneysel olmayan iddiaları, onlardan derinden ilham almış olsam da, bu yaklaşımda dayanağım olmamıştır.

Son yirmi yılda binlerce danışan ve hasta bu bütüncül sağlık hizmeti modeliyle eğitilmiş ve tedavi edilmiştir. Çeşitli eğitim, sağlık ve tıp alanlarında BEE odaklı birçok bilimsel araştırma gerçekleştirilmiş olup bilimsel makalelerde yayınlanmıştır. BEE’nin depresyon, anksiyete, ağrı kontrolü ayrıca koroner kalp hastalığı, meme kanseri, irritabl bağırsak sendromu, enflamatuar bağırsak hastalığı gibi kronik hastalıkların, hatta yaşam kalitesi üzerindeki etkinliği ve bazı fonksiyonel parametrelerde iyileşme sağlanması, meslektaşlarım ve benim için son derece tatmin edici ve cesaret verici olmuştur. Tüm girişimsel programlar, Bioenerji Ekonomi-odaklı sağaltım ve yeni sadeleştirilmiş versiyonu BEHİ programına dayanmaktadır. BEHİ programının çalışma kitabı Farsça yayınlanmıştır ve İngilizce versiyonu yayına hazırlanmaktadır.

2011'den itibaren "BEE", CA, USA, Enerji Medicine Üniversitesi'nin ana konularından birisi olarak kabul edilmiştir. Aynı zamanda Almanya, Freiburg Üniversitesi'nin süpervizyonu ile İsfahan ve Meşhed Tıp Bilimleri Üniversitelerinde de psikosomatik tıp ve psikoterapi üzerine doktora sonrası programının yapısal derslerinden biridir. Bio-Enerji Ekonomisi, zihin-beden sağlığı ve tedavide yeni bir yaklaşım olmakla birlikte pratik ve teorik çalışmaların her iki alanında da ilerlemektedir.

Bu eserin Türkiye'de yayınlandığını görmek beni çok mutlu ediyor. Kardeşim Dr. Efsane Hoşbaht Cengiz'i bu yolda verdiği tüm cömert destekleri ve yüreктen varlığı için, ayrıca Dr. Refik Algan'ı derin tıbbi ve mistik geçmişine dayanan değerli çeviri çalışmaları ve elbette ki edebiyat dünyasındaki sofistike üslubunu samimiyetle takdir edip her ikisine de teşekkürlerimi sunuyorum.

Burada, prestij sahibi bir medikal yayınevi olan Hipokrat'ın yöneticisi Sayın Ali Çelik'e de minnettarlığımı ifade etmek isterim. Dostane, kolaylaştırıcı ve pragmatik yaklaşımı oldukça etkileyiciydi.

Sözlerimi bitirirken, kalbimin derinliklerdeki dileğimin, bu kitabın Türkiye'deki sağlık hizmetleri içinde, sağaltımın kalitesinde ve mutluluğun sürdürülebilir gelişimi yolunda yerini bulması olduğunu da belirtmeliyim.

Dr. Farad Goli

Haziran 2021

Okuyucuya (bir öneri):

Odisseus gibi yirmi yıl boyunca oradan oraya gezindikten ve Doğu'ya özgü geleneklerden Sufizme, simya ve simgebilime kadar değişik tedavi yöntemlerini inceledikten ve hipnoterapi, relaksasyon tedavisi ve meditasyon gibi psikosomatik tıp tekniklerini de öğrenip ve öğrettikten, kronik fiziksel ve psikolojik sorunlara sahip binlerce hasta ya da sadece bilinçlilik değerlendirmesi için başvuran çok sayıdaki kişiden kaynaklanan klinik deneyimden sonra, tüm bu yöntembilimsel ve morfolojik varyasyonların altında yatan ortak bir modelin farkına vardım ve zihnimde kavramsal bir kalıp oluştu. Asla bunun, uydu haritaları gibi çok titizlikle hazırlanmış ve herşeyi birleştiren bir model olduğunu iddia edemem; bu daha çok budakları ve boşlukları ile papirüs ya da hayvan derisi üzerine çizilmiş çok eski haritaları andırmakta. İlk biçimi ile bu kitap, birleştirici bir biyo-alan modelini sunmayı hedeflemektedir.

Birbirini izleyen son birkaç onyıl içinde, tamamlayıcı ve alternatif tıba dönüş giderek artmış ve gelişmiştir. Çeşitli anket çalışmaları, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde nüfusun %45-80'inin bu hizmetlerden yararlandığını göstermiştir. Bu sağlık hizmetleri alanında, Enerji Tıbbi'nin oldukça önemli bir katkısı olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü ve Ulusal Sağlık Enstitüleri, bu iki üst üste binen ve birbiri ile ilişkili tamamlayıcı tedavi gruplarının önemini göstermektedir.

Enerji-tabanlı tedaviler üzerine yazılmış raporlar ve bunların maliyet ve etkileri üzerine yapılmış incelemelere dayanarak, bu hizmetlere yönelik giderek artan isteğe ve bu tedavi sistemleri içinde bulunan hastaların giderek artan talebine bakacak olursak, çeşitli tedavi tekniklerini tek ve tutarlı bir sistem içinde birleştiren klinik ve yöntembilimsel bir modelin bulunmadığını görürüz. Tüm bu istekler, meslektaşlarımı ve beni, Biyoenerji Ekonomisini, birleştirici bir sağlık modeli olarak ortaya koymak konusunda ikna etti.

Enerji-tabanlı çok çeşitli tedaviler bulunmaktadır; bunlar, Qigong ve Reiki gibi geleneksel yöntemlerden, Tedavi Dokunuşu ve Polarite Tedavisine kadar modern tekniklere; Yoga ve Tai Chi gibi psikosomatik yöntemlerden Akupunktur ve Homeopati'ye; ve Yapay Enerji Tedavisi gibi yerel-mekanik tekniklerden,

dua ve uzaktan şifa vermek gibi yerel olmayan parapsikolojik tekniklere kadar geniş bir alanı içine almaktadır.

Her ne kadar bu model, Enerji-tabanlı tüm tedavileri yorumlamak ve uygulamak için yöntembilimsel bir iskelet sağlamakta ise de, bununla birlikte, Biyoenerji ekonomisi, otojenik ve iletişim teknikler üzerinde odaklanmakta ve bu alanda birleştirici bir klinik programın temelini oluşturmaktadır. Aslında Biyoenerji ekonomisi, intra/inter/transpersonal alanlarda biyoenerjiyi, daha yüksek bir evrim düzeyindeki sağlık ve bilinçle doğru düzenleyen psikosomatik bir yaklaşım olarak da tanımlanabilir.

Üç ana nedenden dolayı bu Birleştirici sağlık modeli, "Tedavi" yerine "Ekonomi" olarak adlandırılmıştır: birincisi, "Tedavi"nin üzerine oturtulmuş olduğu alanı tıpsallaştırma eğilimlerinden kaçınmak için. İkincisi, hayatı, iletişimi ve iyileşmeyi; işlev, klinik usavurum ve tedaviye indirgeyen "uygulama içindeki doktor"un indirgeyici tümevarımları ile ilgilidir ve sonuncusu da *Oikos* yada evin idare edilmesi anlamına gelen "Ekonomi" teriminin kökenbilimi ile ilgilidir.

Biyo/psiko/toplumsal sistemler bizim kendi evimizdir ve her bir biçimi içinde (madde, enerji ya da bilgi) biyoenerji, kişinin kendi kendisini gerçekleştirmesi ve hayat içinde tam bir işleve sahip olabilmesi yönünde düzenlenmelidir.

Diğer tarafta, Biyoenerji ekonomisi Freudçu bir terim olan "libidinal ekonomi" ile ve Wilhelm Reich'in beden psikoanalizindeki "orgon enerjisi" ekonomisi ile de ilişkilidir. Böylece, her ne kadar bu model, bu alandaki en yeni bilimsel ve klinik bulgulara dayanmakta ise de, indirgeyici bir bakış sunmamaktadır. Biyoenerji ekonomisi şifa verici sistemleri, zihin ve beden, insan ve doğa, tıp ve hayat arasında eşgüdüm sağlayan iletişim ve sistematik teknikler olarak açıklamaktadır.

Şu göz önünde bulundurulmalı ki, daima non-analitik ve kalitatif olan şifa verici gelenekler, çeşitli kültürler ve dinlerden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden, hastalarımızın hayatını daha karmaşık ve çatışmalı bir duruma getirmeden onların deneyimlerinden yararlanmak ve bu maliyet etkili hizmetleri birleştirici sağlık sistemi ile ilişkilendirmek için iki temel stratejiyi benimsemeliyiz:

- 1- Etkili öğeleri kültürel ve ideolojik olanlardan ayırdetmek.
- 2- Mekanizmaları ve klinik uygulamaları tek bir yöntembilimsel kalıp temelinde tanımlamak.

Bu açılardan ne ölçüye kadar başarılı olduğum konusunda emin değilim, ama göreceğiniz gibi, biyoenerji tabanlı tedavilerin temel fiziksel ve fizyolojik mekanizmalarını tanımlarken olduğu gibi biyoenerjik birleştirici sağlık modelini öne sürerken de bu iki kurala bağlı kalmaya çalıştım.

Bu model içinde, insanın durumu bir transformasyon akışı ve intra/inter/transpersonal iletişim içindeki Bilinç-bilgi-enerji-madde arasındaki karşılıklı etkileşim olarak gösterilmekte; ve sağlık ile hastalık da bu

biyosemitik olayların anlamlılığı ve anlamsızlığı olarak tanımlanmaktadır. Bu bakış açısına göre, her hastalık basitçe, enerji-bilgisi akışındaki özel bir karışıklık, kargaşa olarak açıklanabilmiştir. Bu ise, organik işlev bozuklukları ve deformiteler biçiminde dışa vurabilir ve böylece de bilinç durumunu değiştirebilir. Bu modele göre şifa, organizma içinde uyum sağlayan ve biyosemiyoz akışını yeniden düzenleme amaçlı bir enerji-bilgisi akışıdır.

Biyoenjeri ile tedaviye ait bilinen yöntemlerden herhangi birisi, özel bir bakış açısından bakıldığında bu aracılığı yapabilir ve ortak bir klinik ve psikolojik temelde uygulandığında, sinerjik etkiler ortaya çıkarabilir. Bu kitapta esas olarak, biyoenjeri ekonomisini, biyoenjeri tabanlı tedavilerin yöntembilimsel bir temeli olarak sundum ve uygulamaya ait yönlerini de bir sonraki kitabımda daha titiz bir biçimde ele alabilmeyi umuyorum.

George Engel'in biyopsikososyal modeli ve Thure Von Uexkuell'in biyosemiyotik psikosomatik kuramı gibi sağlık ve hayata yönelik sistematik yaklaşımlar, Biyoenjeri ekonomisinin diğer kuramsal öncülleridir. Böylesine bir sistematik yaklaşım, enerji tıbbının biyomedikal yaklaşımından farklıdır. Enerji tıbbı, biyoenjerik olguları sadece fizik temelinde inceler; biyokimya ve fizyoloji biyopsikososyal kaynaklar ve bunların etkileri elektromanyetik etkilere ve olaylara indirgenir. Enerji tıbbının analitik yaklaşımı, biyoenjerik olguları açıklayabilmek için kaçınılmazdır ama, sistemik tetikleyicileri ve sonuçlarını açıklığa kavuşturabilmek için de sentetik bir yaklaşıma gereksinimiz vardır.

Biyoenjeri ekonomisi, enerji tıbbının biyopsikososyal bir paradigmasıdır ve biyopsikososyospiritüel matrix içindeki biyoenjeri olgularını kantitatif ve kalitatif olarak inceler. Birbirini bütünleyen bu iki yaklaşım şimdi QiKinetiği ve QiDinamiği olmak üzere iki yeni terim altında ele alınmaktadır.

QiKinetiği, biyoenjerik faktörlerin, canlı sistemlere ait işlevler üzerindeki doğrudan etkilerinin kantitatif çözümlenmesi (*In vitro/In vivo*)çevresinde yoğunlaşırken, QiDinamiği ise, biyoenjerik artuları üreten ve ileten ve böylece de bunlara ait tepkileri belirleyen biyopsikososyal içerik ile ilgilenir.

Enerji tıbbı, QiKinetiği üzerinde yoğunlaşırken, Biyoenjeri ekonomisi ise, biyoalan emisyon ve resepsiyonlarına yöneliktir ve bunları incelemek için, hem QiKinetiği hem de QiDinamiği açısından, kuramsal bir iskelet sunmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma, çok sayıdaki biliminsanı ve araştırmacıya borçlu olarak ortaya çıkmıştır. Ne yazık ki, onların hepsini bu kitabın yapısı içine sığdıradım. Ne var ki, kapsamlı ve esin verici çalışmaları on yıldan beri yolumu aydınlatmakta olan Dr. James Oschman'a özellikle teşekkürlerimi sunarım.

Sınırlı bilgi ve deneyimim ve aynı zamanda da bu bilgi alanının yeni olması nedeni ile eminim ki bu çalışma içinde birçok eksiklik ve aksaklık bulunmaktadır. Değerli geribildirimlerinizin, bu kitabın daha sonraki baskıları için bana yardımcı olabileceğini umuyorum.

Farzad Goli, Isfahan, 2010

İçindekiler

Anahtar Sözcükler: Zihin-Beden Tıbbı, Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp, Enerji Tıbbı, Enerji-tabanlı Tedaviler

Bölüm 1: Kuramsal ve felsefi temeller.....13

Enerji-Tabanlı Şifa Sistemleri	15
• Homeopati	16
• Akupunktur.....	17
• Akupressur	18
• Qigong	18
• Tai Chi	19
• Yoga	19
• Reiki	20
• Tedavi edici Dokunuş.....	23
• Şifa verici Dokunuş.....	24
• Polarite Tedavisi.....	25
• Ses, Renk ve Işık Tedavisi	25
• Dua	26
Enerji tıbbı ve sağlık sistemi.....	28
Enerji Tıbbı ve Bütünleyici-Alternatif Tıp	29
Biyoenerji İle Şifa Vermek ve Zihin-Beden Tıbbı.....	31
Birleştirici Biyoenerji sağlık modeli	33
Psikofiziksel Enerji-Tabanlı tedaviler.....	35

Bölüm 2: Titreşimsel Anatomi.....40

Titreşimsel Anatomi: Bilimsel Ufuklar	42
Titreşimsel Anatomi: Psikososyal Ufuk.....	48
Titreşimsel Anatomi: Tıbbi Ufuk	50
Titreşimsel Bedenler	57
1- Şakralar	68
2- Kanallar	62
3- Auralar	65

Bölüm 3: Titreşimsel Fizyoloji.....68

Enerji Tıbbı	70
Biyoenerji Üretimi.....	70

İntra/İnter/Transpersonal Biyoenerji Aktarımı	72
Canlı matriks nedir?.....	73
Uzaktan enerji aktarımı.....	79
İnsan-çevre ve enerji karşı-etkileşimi	81
Çevresel enerji alanlarının sağlık üzerindeki etkileri	85
Uyum mekanizmaları	87
Çözümleyici tabanlı, ama çözümleyici olmayan yöntemler	89

Bölüm 4: Biyoalan Dinamiği ve Kinetiği

Qi-dinamiği Mekanizmaları	93
Hücresele Qi-dinamiği	99
Yerel olmayan dinamikler	100
Biyoenerji-Tabanlı tedavilerin Qidinamiği açısından çözümlenmesi	104
Qikinetiği	105
1- İntra/InterPersonal dinamikler	107
1-1- Klasik şartlanma	107
1-1-1- Plasebo etkisi	107
1-1-2- Dolaylı telkinler	109
1-2- İşlemsel şartlanma	109
1-3- Soyut şartlanma	110
1-4- Bağışıklık şartlanması ve Psikonöroimmünoloji.....	110
1-5- İnanç sistemi	112
1-6- Gevşeme yanıtı.....	113
2- Kişilikötesi mekanizmalar	114
2-1- İletişimsel biyoalanlar.....	115
2-2- Huzurda bulunuş deneyimi	116
İyileşme ve insan durumunun spektrumu	119

Bölüm 5: Klinik Temel

Enerji ile yaklaşımların klinik temeli.....	124
Tanı yöntemleri.....	124
Nesnel tanı yöntemleri	125
A-Biyoalan kayıtları	125
B-Biyoalan Görüntüleri.....	129
Öznel tanı teknikleri.....	131
Salutogeneze karşı patogeneze.....	133
Şifa ve Tedavi karşı karşıya	136
Biyoenerji Ekonomisi	138
Biyoenerji Ekonomisi Düzeyleri.....	140

1- Biyoritim Değişimi	141
2- Çevresel değişiklik	141
3- Bilişsel-Davranışsal Müdahaleler	142
4- Yerel Yayılımlar	144
5- Yerel olmayan yayılımlar	146
Enerjisel hastalıkların alevlenmesi ve iyileşmesi	147
Biyoenerji kendisine ait bir zekaya sahip mi?	148
Ahlaksal ilkeler	150

Bölüm 6: Enerjisel Yaklaşımlara Ait Araştırma Yöntembilimi.....156

Yöntembilimsel ilkeler.....	157
Genel düşünceler	159
Araştırmaya ait kaynakların yeniden gözden geçirilmesi	159
Çalışmanın tasarımı	161
a) Tek olay tasarımı.....	161
b) Kara-kutu tasarımı.....	161
c) Etnografik tasarım	163
d) Gözlemsel tasarım	163
Araştırma yöntemi	163
a) Rastgelelilik ve örnek büyüklüğü.....	163
b) Çift-körlülük (kör değerlendirme).....	164
c) Denetim ya da placebo.....	164
Klinik değerlendirme	165
Araştırma İkilemleri.....	168

Ek A.....	171

Ek B	182

Referanslar	195